

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Resortowa Sieć Biblioteczna Sił Zbrojnych RP : przełom 2014 i 2015 roku

Author Sergiusz Czarzasty

Citation style: Czarzasty Sergiusz. (2017). Resortowa Sieć Biblioteczna Sił Zbrojnych RP : przełom 2014 i 2015 roku. W: T. Wilkoń (red.), "O etosie książki : studia z dziejów bibliotek i kultury czytelnicznej" (S. 295-303). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

SERGIUSZ CZARZASTY

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Resortowa Sieć Biblioteczna Sił Zbrojnych RP

Przełom 2014 i 2015 roku

W strukturach polskich sił zbrojnych od końca XVIII wieku istniały księżnice wojskowe różnego typu. W zasobach tych instytucji gromadzono literaturę niezbędną w szkoleniu i wychowaniu żołnierzy Wojska Polskiego. Do zbiorów bibliotek wojskowych trafiały kolekcje polskich władców, dowódców wojskowych, duchownych i ludzi nauki. Książka towarzyszyła polskiemu żołnierzowi na frontach wszystkich wojen prowadzonych „za naszą i waszą wolność”. Liczne konflikty zbrojne toczone przez stulecia na polskich ziemiach niszczącym piętnem odcisnęły się na zbiorach bibliotecznych między innymi polskich sił zbrojnych.

Od 1918 do 1939 roku w strukturach Wojska Polskiego istniała rozbudowana sieć bibliotek o profilu wojskowym. Główną księżnicą Wojska Polskiego była Centralna Biblioteka Wojskowa. Władze wojskowe w okresie międzywojennym starały się systematycznie unowocześniać i usprawniać system zarządzania podległymi bibliotekami. Po 1945 roku rozpoczęła się żmudna odbudowa struktur i modernizacja księżnic. Nadal najważniejszą instytucją bibliotekarstwa wojskowego była Centralna Biblioteka Wojskowa (z krótkim okresem przypadającym na lata pięćdziesiąte XX wieku, kiedy została ona rozformowana). Obecnie Wojsko Polskie przechodzi długotrwałą reorganizację. Zmiany te można dostrzec również w organizacji i działalności bibliotek wojskowych – funkcjonujących w ramach Resortowej Sieci Bibliotecznej Sił Zbrojnych RP (dalej: RSBSZRP), podlegającej Ministerstwu Obrony Narodowej.

Podstawy prawne i typologia

Nadrzędnym dokumentem regulującym działalność ogółu bibliotek w Polsce jest Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach¹. Najważniejszym zapisem tej ustawy dotyczącym organizacji i funkcjonowania książnic polskich sił zbrojnych jest wykładnia art. 26. Zgodnie z art. 26 ust. 1, ustawodawca nakłada na poszczególnych ministrów obowiązek organizacji obsługi bibliotecznej dla specjalnych grup czytelników, w tym na Ministra Obrony Narodowej, w podległych mu jednostkach organizacyjnych. Z kolei w art. 26 ust. 2 sprecyzowano procedury organizacji struktur bibliotecznych istniejących w ramach poszczególnych resortów. Jej zasady określają odpowiedni ministrowie, po konsultacji z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w drodze rozporządzenia. Pierwsze rozporządzenie regulujące działalność RSBSZRP Minister Obrony Narodowej wydał w 2003 roku². Rozporządzenie to w 2011 roku zostało uzupełnione Decyzją Nr 209/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie resortowej sieci bibliotecznej³. Zgodnie z zapisami tego aktu normatywnego, sieć książnic wojskowych tworzą wszystkie biblioteki wojskowe, będące wewnętrznymi komórkami organizacyjnymi jednostek wojskowych podległych Ministerstwu Obrony Narodowej. Sieć ta została stworzona w celu pełniejszego dostosowania organizacji bibliotek i ich funkcji do rosnących wymogów w zakresie kształcenia, wychowania, procesów dydaktycznych, działalności naukowej, oraz upowszechnienia wiedzy obronnej wśród społeczeństwa. W regulacjach prawnych zwrócono szczególną uwagę na obowiązek systematycznej wymiany informacji dotyczącej księgozbiorów pomiędzy bibliotekami tworzącymi sieć oraz na udzielanie użytkownikom szczegółowych informacji dotyczących literatury specjalistycznej. W książnicach tego typu obowiązkowo jest prowadzona działalność bibliograficzna, dokumentacyjna oraz wydawnicza.

Prawodawca wyszczególnił trzy typy książnic wojskowych ze względu na ich charakter i realizowane zadania – biblioteki naukowe, fachowe oraz oświatowe. Zbiory i zasoby informacyjne książnic wojskowych pierwszego typu służą zaspokajaniu potrzeb wynikających z prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz są

---

¹ Dz.U. 1997 nr 85 poz. 539 z późn. zm.

² Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie zasad organizacji obsługi bibliotecznej w jednostkach organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej oraz zasad współdziałania bibliotek publicznych w wykonywaniu tej obsługi. Dz.Urz. MON 2003 poz. 297; zastąpione Rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 5 marca 2013 r. w sprawie sposobu organizacji obsługi bibliotecznej w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz sposobu współdziałania bibliotek publicznych w wykonywaniu tej obsługi. Dz.Urz. MON 2013 poz. 340.

³ Dz.Urz. MON 2011 poz. 175.

wykorzystywane w cyklu kształcenia. Do głównych zadań nałożonych na ten typ książnic należy: gromadzenie, opracowanie, ochrona, przechowywanie materiałów bibliotecznych i zasobów informacyjnych, organizacja działalności naukowo-badawczej w zakresie bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych, a także w zakresie innych, wybranych dziedzin wiedzy. W bibliotekach akademii wojskowych, wyższych szkół oficerskich i wojskowych instytutów badawczych powinna być organizowana działalność bibliograficzna, dokumentacyjna, wydawnicza, edukacyjna i popularyzatorska. Mają one także współtworzyć *Słownik języka haseł przedmiotowych nauk o bezpieczeństwie i obronności*. Do kategorii książnic naukowych zostały zaliczone biblioteki akademii wojskowych i wyższych szkół oficerskich. Placówek tego typu (stan z 2015 roku) jest 12⁴, status wojskowej książnicy naukowej ma także Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie⁵. W grupie bibliotek wojskowych o profilu fachowym znalazło się 18 instytucji⁶. Z tych zbiorów korzystają pracownicy jednostek organizacyjnych MON oraz osoby w określony sposób związane z Wojskiem Polskim.

---

⁴ Są to Biblioteki Główne: Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, Akademii Obrony Narodowej w Warszawie, Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu – oraz Biblioteki Naukowe: Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie, Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w Warszawie, Instytutu Technicznego Wojsk Lotniczych w Warszawie, Wojskowego Instytutu Łączności w Zegrzu Południe, Wojskowego Instytutu Technicznego Uzbrojenia w Zieloncu, Wojskowego Instytutu Techniki Inżynierskiej w Wrocławiu, Wojskowego Instytutu Techniki Pancernej i Samochodowej w Sulejówku k. Warszawy, Wojskowego Instytutu Chemii i Radiometrii w Warszawie. Zob. Resortowa Sieć Biblioteczna Polskich Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej [dalej: RSBSZRP]: <http://rsb.wp.mil.pl/biblioteki-naukowe> [dostęp: 10.03.2015].

⁵ Ze względu na istotne historyczne i współczesne miejsce w systemie książnic instytucja ta została szerzej przedstawiona w dalszej części artykułu.

⁶ Są to: Biblioteka Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych w Poznaniu, Biblioteka Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia w Toruniu, Biblioteka Centrum Szkolenia Wojsk Inżynierskich i Chemicznych we Wrocławiu, Biblioteka Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu, Biblioteka Fachowa Centrum Szkolenia Sił Powietrznych w Koszalinie, Biblioteka Fachowa Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Uście, Biblioteka Fachowa Dowództwa Sił Powietrznych w Warszawie, Biblioteka Wojskowego Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie, Biblioteka Niejawna i Powielarnia Dowództwa Wojsk Specjalnych w Krakowie, Biblioteka Fachowa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych w Bydgoszczy, Biblioteka Wydziału Dydaktycznego Centrum Szkolenia Logistyki, Biblioteka Wydawnictw Fachowych Dowództwa Operacyjnego Sił Zbrojnych w Warszawie, Biblioteka Centrum Operacji Lądowych – Dowództwo Komponentu Lądowego (była Biblioteka 2. Korpusu Zmechanizowanego, stacjonującego w Krakowie), Biblioteka Niejawna Jednostki Wojskowej nr 5644 w Warszawie, Biblioteka Pionu Ochrony Informacji Niejawnych Centrum Operacji Morskich Dowództwa Komponentu Morskiego w Gdyni, Biblioteka Dokumentacji Technicznej Statków Powietrznych w Bydgoszczy, Biblioteka Wojskowego Centrum Kształcenia Medycznego w Łodzi, Biblioteka Wydawnictw Fachowych Jednostki Wojskowej nr 2420 w Warszawie. Zob. RSBSZRP: <http://rsb.wp.mil.pl/biblioteki-fachowe> [dostęp: 10.03.2015].

Najlichnieszą grupę książnic wojskowych stanowią biblioteki oświatowe⁷. Zostały one powołane w celu rozwijania i zaspokajania potrzeb czytelnich (szeroko rozumianego środowiska wojskowego, a w niektórych przypadkach również środowiska lokalnego) poprzez zapewnienie literatury niezbędnej w wykonywaniu zadań służbowych i szkoleniowych, a także we współdziałaniu w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Biblioteki oświatowe zostały podzielone na siedem kategorii. W pierwszej znalazły się biblioteki największych jednostek sił zbrojnych (księżnic tego typu jest 6)⁸, traktowane jako placówki wiodące wśród bibliotek oświatowych⁹. Kolejne grupy tworzą biblioteki działające w: dywizjach i flotach (5), brygadach i skrzydłach (22), pułkach i bazach (21) oraz batalionach i dywizjonach (37). Ostatnią kategorię tworzą księżnice działające poza strukturami klubów wojskowych (7), w tym 3 filie Biblioteki Dowództwa Garnizonu Warszawy. Należy zauważyć, że dane te są niepełne, przykładowo brakuje księżnicy istniejącej przy 5. Pułku Przeciwchemicznym z Tarnowskich Gór. Na przełomie lat 2012 i 2013 w sumie wojskowych bibliotek oświatowych było 101 w strukturach klubów i 17 w strukturach wydziałów i sekcji wychowawczych, w tym 62 księżnice przypadały na wojska lądowe, 26 – na siły powietrzne, 11 – na marynarkę wojenną, 14 – na Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych, 2 oraz 3 filialne – na Dowództwo Garnizonu Warszawa, do tego należy doliczyć 3 biblioteki: wojsk specjalnych (dane niepełne, w roku 2015 na pewno działały 2 biblioteki, w Jednostce Wojskowej Komandosów w Lublińcu oraz Jednostce Wojskowej „Grom”), Żandarmerii Wojskowej i Sztabu Generalnego Wojska Polskiego¹⁰.

⁷ Współcześnie termin ten stosuje się rzadko, zastąpiło go określenie „biblioteki klubów wojskowych”. Osobiście skłaniałbym się ku powrotowi do terminu „biblioteki żołnierskie”, funkcjonującego w okresie międzywojennym.

⁸ RSBSZRP: <http://rsb.wp.mil.pl/biblioteki-o%C5%9Bwiatowe> [dostęp: 10.03.2015].

⁹ Decyzja Nr 431/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 grudnia 2013 r. zmieniająca decyzję w sprawie wprowadzenia do użytku Instrukcji o prowadzeniu działalności wojskowych bibliotek oświatowych. Dz.Urz. MON 2013 poz. 386.

¹⁰ J. CHŁOPECKA: *Funkcjonowanie Resortowej Sieci Bibliotecznej 2012/2013*. DWiPO MON. W: *Materiały Konferencyjne z IX Ogólnopolskiego Forum Bibliotek Wojskowych i Ośrodków Informacji Naukowej*. 14–17 maja 2013, Gdynia–Jurata. RSBSZRP: <http://www.rsb.wp.mil.pl/ix-forum-materia%C5%82y-pokonferencyjne> [dostęp: 10.03.2015].

Centralna Biblioteka Wojskowa oraz biblioteki wiodące

Od początku swego istnienia Centralna Biblioteka Wojskowa (dalej: CBW) była najważniejszą instytucją w systemie bibliotek wojskowych i do dziś jest główną księżnicą Wojska Polskiego. Zadania CBW prawodawca określił w dwóch dokumentach. Pierwszy z nich to wspomniana Decyzja Nr 209/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 czerwca 2011 r., drugim jest Statut Centralnej Biblioteki Wojskowej, z 31 stycznia 2000 roku, ogłoszony rozkazem Ministra Obrony Narodowej. Zgodnie z zapisami Decyzji Nr 209/MON pracownicy CBW wyznaczają kierunek rozwoju RSBSZRP, w tym między innymi odpowiadają za prowadzenie działalności instrukcyjno-metodycznej, mają obowiązek organizowania i prowadzenia szkoleń, seminariów, praktyk oraz kursów dla pracowników wszystkich bibliotek wojskowych. Bibliotekarze głównej księżnicy Wojska Polskiego gromadzą i opracowują statystyki dotyczące różnych aspektów działalności bibliotek wojskowych o profilu naukowym oraz fachowym. Dane te są systematycznie publikowane w corocznych raportach. Materiały statystyczne związane z działalnością wojskowych bibliotek oświatowych są gromadzone w Departamencie Wychowania i Promocji Obronności (dalej: DWiPO) Ministerstwa Obrony Narodowej. CBW, jako jednostka organizacyjna MON, podlega bezpośrednio DWiPO. Nadrzędne miejsce głównej księżnicy polskich sił zbrojnych w sieci bibliotek wojskowych jest wskazane także w zapisach Projektu Instrukcji o prowadzeniu działalności w dziedzinie informacji naukowej w resorcie obrony narodowej¹¹ oraz Projektu Instrukcji o prowadzeniu bibliotek fachowych¹². W pierwszym z dokumentów ustawodawca wyróżnił 7 wojskowych bibliotek naukowych, nadając im status bibliotek wiodących w gromadzeniu i rozpowszechnianiu określonych zasobów informacyjnych¹³, jednocześnie zachowując kluczowe miejsce w sieci dla CBW, jako

¹¹ Projekt Instrukcji o prowadzeniu działalności w dziedzinie informacji naukowej w resorcie obrony narodowej. http://rsb.wp.mil.pl/sites/default/files/upload/Instr_bibliotek_nauk.pdf [dostęp: 10.03.2015].

¹² Projekt Instrukcji o prowadzeniu bibliotek fachowych. http://www.cbw.pl/pdf/bs15_instrukcja_fach.pdf [dostęp: 20.05.2012].

¹³ Są to: Biblioteka Główna Akademii Obrony Narodowej – w zakresie bezpieczeństwa, zarządzania i dowodzenia; Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej – w zakresie nauk technicznych i pokrewnych w zastosowaniu do potrzeb wojska; Biblioteka Naukowa Wojskowego Instytutu Medycznego – w zakresie nauk medycznych; Biblioteka Główna Akademii Marynarki Wojennej – w zakresie sztuki operacyjnej i techniki sił morskich; Biblioteka Główna Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych – w zakresie sztuki operacyjnej i techniki sił powietrznych; Biblioteka Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu – w zakresie sztuki wojennej i techniki wojsk lądowych oraz organizacji i zarządzania w zastosowaniu do potrzeb wojska; Biblioteka Naukowa Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej – w zakresie medycyny lotniczej.

książnicy wiodącej w tworzeniu zbiorów z zakresu nauk wojskowych oraz stanowiących narodowy zasób biblioteczny.

Do zadań CBW jako instytucji centralnej w systemie należy: 1) organizowanie i prowadzenie szkoleń, seminariów, praktyk oraz kursów na szczeblu centralnym dla pracowników wszystkich bibliotek wojskowych; 2) udzielanie pomocy metodycznej i merytorycznej jednostkom wojskowym i związkom organizacyjnym sił zbrojnych w organizowaniu szkoleń bibliotekarzy; 3) opracowywanie pomocy, wskazówek i wzorców metodycznych z dziedziny podstawowych funkcji bibliotecznych i pracy z czytelnikiem; 4) udzielanie informacji bibliograficznych, bibliotecznych i rzeczowych; 5) uczestniczenie w lustracji działalności bibliotek oświatowych, udzielanie im instruktażu i poradnictwa w zakresie spraw warsztatowych oraz form pracy z czytelnikiem; 6) upowszechnianie doświadczeń bibliotek; 7) prowadzenie gabinetu metodycznego, w którym gromadzi się specjalistyczny księgozbiór oraz pomoce naukowe i metodyczne; 8) prowadzenie prac badawczych i opracowywanie analiz kształtowania się potrzeb i zainteresowań czytelnich użytkowników oraz wybranych zagadnień funkcjonowania bibliotek oświatowych¹⁴.

W przypadku wojskowych książnic oświatowych głównym ośrodkiem kierującym ich działalnością jest odpowiednia komórka organizacyjna DWiPO. Nadzór nad tymi placówkami, które są jednostkami organizacyjnymi klubów wojskowych (ośrodków kultury), spoczywa na poszczególnych dowódcach jednostek wojskowych. Dowódcy nadzorują działalność bibliotek oświatowych poprzez odpowiednie struktury organizacyjne: oddziały, wydziały, sekcje wychowawcze oraz przy pomocy oficerów wychowawczych. Bezpośrednio nad działalnością książnicy czuwa kierownik klubu wojskowego, a w przypadku, kiedy w jednostce klub nie istnieje, zadania te przejmują szefowie wydziałów i sekcji wychowawczych (oficerowie wychowawczy), zgodnie z odpowiednimi zapisami Instrukcji o prowadzeniu działalności wojskowych bibliotek oświatowych¹⁵. Rola CBW w przypadku wojskowych bibliotek oświatowych skupia się na organizowaniu działalności instrukcyjno-metodycznej, zgodnie z wytycznymi opracowanymi przez DWiPO.

Bibliotekami wiodącymi dla książnic o profilu oświatowym w zakresie instrukcyjno-metodycznym są biblioteki poszczególnych tzw. rodzajów sił zbrojnych. Przykładowo Biblioteka Klubu Marynarki Wojennej „Riwiera” jest wiodącą dla książnic istniejących w ramach marynarki wojennej, a Biblioteka Klubu Sił Powietrznych – dla wszystkich bibliotek w jednostkach organizacyjnych

¹⁴ Instrukcja o prowadzeniu działalności wojskowych bibliotek oświatowych. Załącznik do Decyzji Nr 382/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 października 2011 r. w sprawie wprowadzenia do użytku Instrukcji o prowadzeniu działalności wojskowych bibliotek oświatowych. Dz.Urz. MON 2011 poz. 320, par. 23.2, pkt 1–8.

¹⁵ Ibidem.

sił powietrznych. Do zadań księżnicy wiodącej w pionie wojskowych bibliotek oświatowych należy: 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem postanowień Instrukcji; 2) organizowanie współdziałania podporządkowanych bibliotek oświatowych we wszystkich funkcjach bibliotecznych; 3) organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy w formie szkoleń, praktyk wstępnych i doskonalących, kierowanie samokształceniem indywidualnym; 4) dokonywanie okresowych lustracji i analiz działalności bibliotecznej w placówkach objętych nadzorem specjalistycznym; organizowanie wymiany doświadczeń w celu upowszechniania i wdrażania najlepszych osiągnięć; 5) nadzorowanie i udzielanie instruktażu podporządkowanym bibliotekom oświatowym w zakresie doskonalenia warsztatu pracy oraz form i metod oddziaływania na środowisko czytelnicze; 6) nadzorowanie prac związanych z przeprowadzeniem skontrum i przekazywaniem księgozbiorów rozwiązywanych bibliotek oświatowych; 7) przedstawianie kierownikom klubów lub szefom wydziałów, sekcji wychowawczych, którym podlega lustrowana biblioteka oświatowa, ocen i wniosków dotyczących jej działalności¹⁶.

Serwis informacyjny

Pracownicy z Działu Naukowo-Metodycznego CBW stworzyli internetowy serwis informacyjny Resortowej Sieci Bibliotecznej Sił Zbrojnych RP, dostępny pod adresem: <http://rsb.wp.mil.pl/>, zawierający najważniejsze informacje dotyczące działalności RSBSZRP, jak również materiały potrzebne w codziennej pracy bibliotekarzy i pracowników księżnic o profilu wojskowym. Redakcja serwisu w jednym dziale zgromadziła wszystkie aktualne podstawy prawne dotyczące organizacji bibliotek o profilu wojskowym. Na uwagę zasługuje także publikacja projektów aktów normatywnych regulujących działalność tego typu instytucji. Na bieżąco są zamieszczane aktualne informacje związane z inicjatywami podejmowanymi w ramach RSBSZRP. Przykładowo ostatnio CBW realizowała duży projekt szkoleniowy skierowany do bibliotekarzy klubów i jednostek wojskowych dotyczący komputeryzacji, na podstawie systemu MAK. Serwis zawiera także przejrzysty wykaz bibliotek wojskowych wszystkich typów (naukowe, fachowe, oświatowe), z najważniejszymi informacjami na ich temat oraz z adresami stron WWW (na ogół adresy są aktualne). Podkreślić należy, że zostały udostępnione dane dotyczące księżnic pozostałych służb mundurowych, w tym Państwowej Straży Pożarnej, Policji, Straży Granicznej oraz Służby Więziennej. W przypadku placówek

---

¹⁶ Ibidem.

formacji mundurowych zaprezentowano biblioteki o profilu naukowo-fachowym. Systematycznie są przekazywane informacje z seminariów wojskowych książnic oświatowych oraz z Ogólnopolskich Forów Bibliotek Wojskowych i Ośrodków Informacji Naukowej – corocznych konferencji naukowych organizowanych przez pracowników CBW i MON. Bibliotekarze mają również możliwość kierowania pytań do redakcji w sprawie bieżących problemów, z jakimi przychodzi im się mierzyć w codziennej pracy.

W serwisie można ponadto odnaleźć bazy publikacji z zakresu nauk o wojskowości i innych dziedzin wiedzy. Pierwszą bazą jest Wirtualna Biblioteka Cyfrowa „Zbrojownia” (projekt CBW). Głównym celem działania WBC „Zbrojownia” jest tworzenie oraz upowszechnianie zasobu cyfrowego kopii oryginalnych zbiorów rozproszonych po kraju, stanowiących kulturowe dziedzictwo związane z Wojskiem Polskim, z jego historią i współczesnym istnieniem, oraz wspieranie działalności dydaktycznej i edukacyjnej poprzez publikowanie nowych treści w zakresie nauk o bezpieczeństwie i obronności¹⁷. W zasobach WBC „Zbrojownia” zdigitalizowano 5080 źródeł, a do marca 2015 roku tę bibliotekę cyfrową odwiedziło 231 134 użytkowników¹⁸. Poprzez serwis można uzyskać dostęp do *Słownika języka haseł przedmiotowych nauk o bezpieczeństwie i obronności* oraz bazy prac naukowo-badawczych. Baza zawiera¹⁹: 538 prac badawczo-rozwojowych, 181 prac doktorskich, 67 prac habilitacyjnych, 72 prac naukowych, 6 ekspertyz naukowych, 19 publikacji innego typu. Zamieszczono w niej również 1618 słów kluczowych, 1587 nazwisk osób, 906 bibliografii²⁰. Ważnym zasobem danych jest baza NATO STO – NATO Science and Technology Organization²¹. W ramach tej platformy użytkownicy mają dostęp do literatury fachowej zgromadzonej w Defence Research and Development Canada (DRDC), Defense Technical Information Center (DTIC), NATO Undersea Research Centre (NURC) oraz European Defence Agency (EDA). Poszczególne bazy zawierają: STO – 743 rekordy, NURC – 155 rekordy, DRDC – 1006 rekordy, DTIC – 1259 rekordy, EDA – 20 rekordy, 8119 słów kluczowych (słowo kluczowe – rekord RTO/NURC/DRDC/DTIC/EDA)²². Zawartość bazy EBSCO jest natomiast dostępna jedynie po zalogowaniu z gma-chu CBW.

¹⁷ Centralna Biblioteka Wojskowa: <http://www.cbw.pl/index.php/zbiory/zbiory-cyfrowe> [dostęp: 10.03.2015].

¹⁸ Wirtualna Biblioteka Cyfrowa „Zbrojownia”: <http://zbrojownia.cbw.pl:8080/dlibra> [dostęp: 10.03.2015].

¹⁹ Podano dane według stanu z 10 marca 2015 roku.

²⁰ Resortowa Sieć Biblioteczna Polskich Sił Zbrojnych: <http://pnb.cbw.pl/> [dostęp: 10.03.2015].

²¹ M. KAMIŃSKI: *Krajowe Centrum Dystrybucji Publikacji NATO STO w Centralnej Bibliotece Wojskowej*. „Studia i Materiały Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego” 2014, nr 1, s. 143–149.

²² Resortowa Sieć Biblioteczna Polskich Sił Zbrojnych: <http://natorto.cbw.pl/> [dostęp: 10.03.2015].

Od początku istnienia administratorzy strony WWW kładli duży nacisk na rozwijanie współpracy z bibliotekami i ośrodkami naukowymi działającymi w ramach służb mundurowych. Współpraca ta jest widoczna, jej rezultatem są na przykład wspólne konferencje. Z własnego doświadczenia można wiedzieć, jak trudno otrzymać informacje o organizacji i działalności bibliotek, szczególnie o profilu fachowym, istniejących w poszczególnych jednostkach służb mundurowych. W serwisie brakuje informacji o księżnicach Policji w komendach wojewódzkich, miejskich i powiatowych, a także księżnicach służby więziennej, w tym będących częścią poszczególnych zakładów karnych.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że tylko w przypadku bibliotek wojskowych jednostki nadzorujące, w tym przypadku CBW oraz DWiPO, podejmują wysiłek tworzenia podstaw prawnych regulujących działalność tego typu placówek oraz systematycznie gromadzą dane statystyczne o ich działalności. Wydaje się, że poszczególne ministerstwa, w ramach których funkcjonują różnego typu biblioteki, mogłyby się wzorować na rozwiązaniach wprowadzanych w MON. W najbliższych latach w serwisie internetowym RSBSZRP powinny być zamieszczane informacje dotyczące działalności bibliotek działających w ramach konkretnych ministerstw. Warto też, aby twórcy RSBSZRP rozważyli, czy na stornach portalu nie powinny się znaleźć informacje dotyczące również bibliotek wojskowych i służb mundurowych działających w różnych krajach na świecie, co byłoby pewnym nawiązaniem do prac z okresu międzywojennego. Tylko zintegrowany system umożliwi bieżącą modernizację księżnic funkcjonujących w ramach służb mundurowych i wymianę doświadczeń z bibliotekarzami podobnych struktur istniejących poza granicami Polski.

Na sam koniec sprostowania wymaga podtytuł artykułu. Należy podkreślić, że przedstawione informacje dotyczą przełomu 2014 i 2015 roku. W wyniku zmian zachodzących w MON serwis internetowy Resortowa Sieć Biblioteczna Sił Zbrojnych RP nie funkcjonuje już w przedstawionej formie, a strona WWW z nim związana nie istnieje. Obecnie, w czerwcu 2017 roku, serwis jest w przygotowaniu (zainteresowanych odsyłam do strony: <http://rsb.wp.mil.pl/pl/index.html>, administrowanej przez pracowników Centralnej Biblioteki Wojskowej). Stan prawny oraz dane statystyczne dotyczące sieci bibliotek wojskowych również mogły się zmienić.